

ანტიკური საბერძნეთი: სამედიცინო მეტაფორები ეთიკაში

ნინო ჩიხლაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქუთასი, საქართველო
nino.chikhladze@atsu.edu.ge

ფილოსოფოსები ყოველთვის იყენებდნენ სამედიცინო მეტაფორებს ეთიკაში. პლატონის აზრით, ფილოსოფოსი ეძებს შესაბამის თერაპიას სოციალური ჰარმონიის შესანარჩუნებლად ან აღდგენისთვის, ანუ თერაპიას, რომელიც გამოირიცხავს საზოგადოების ავადმყოფობის გამომწვევ ყველა ფაქტორს, ისე როგორც, ექიმი ეძებს საუკეთესო თერაპიას ორგანიზმის ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად, ან აღდგენისთვის. ორივე შემთხვევაში, მიზანი ერთია - მოიძიოს დაავადების გამომწვევი მიზეზები და წამალი, რათა აღმოიფხვრას დისბალანსი და აღდგეს ჯანსაღი წონასწორობა. სტატიაში გამოვიკვლევ სამ მეტაფორას, რომლებიც აკავშირებს მედიცინასა და ეთიკას: სხეულის მეტაფორებს, ისონომიას და თაყვანისმცემლობას.

საკვანძო სიტყვები: ანტიკურობა, ფილოსოფოსები, ექიმები, მეტაფორები.

ჩვენი ყოფის ე.წ. კოვიდური ხანა იმდენად იპყრობს ადამიანის გონებას, მიზნებს, სვამს ფილოსოფიურ-სამედიცინო და ნაკლებად ფილოსოფიურ-სამედიცინო შეკითხვებს, რომ თითქმის წარმოუდგენელია არსებობა სამედიცინო მეტაფორების გარეშე: ვიკვლევთ, ვადგენთ, ერთმანეთს ვუზიარებთ და მერე ისევ ყველაფერი იწყება თავიდან. ვზრუნავთ არა მხოლოდ ცალკეული ავადმყოფის, არამედ მთელი საზოგადოების გაჯანსაღებაზე.

ანტიკურ ეპოქაში ფილოსოფოსები ყოველთვის იყენებდნენ სამედიცინო მეტაფორებს ეთიკაში. პლატონის აზრით, ფილოსოფოსი ეძებს შესაბამის თერაპიას სოციალური ჰარმონიის შესანარჩუნებლად, ან აღდგენისთვის, ანუ თერაპიას, რომელიც გამოირიცხავს საზოგადოების ავადმყოფობის გამომწვევ ყველა ფაქტორს ექიმი ეძებს საუკეთესო თერაპიას ორგანიზმის ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად ან აღდგენისთვის. ორივე შემთხვევაში, მიზანი მდგომარეობს იმაში, რომ მოიძიოს დაავადების გამომწვევი მიზეზები და წამალი, რათა აღმოიფხვრას დისბალანსი და აღდგეს ჯანსაღი წონასწორობა. გამოვყოფთ სამ მეტაფორას, რომლებიც ერთმანეთთან აკავშირებს მედიცინასა და ეთიკას: სხეულის მეტაფორებს, თანასწორობას და თაყვანისმცემლობას.

სხეულის მეტაფორა. ძველ კულტურებში, როგორცაა ეგვიპტური,

ბაზილონური და მესოპოტამიური, მედიცინა უკავშირდებოდა იმას, რასაც ჩვენ დღეს ვუწოდებთ ცრურწმენას, მაგიას და ისეთ რელიგიურ რიტუალს, როგორცაა ლოცვები, ვედრება, მსხვერპლშეწირვა, შელოცვები და ჯადო (Longrigg 1993: 147-175). ასევე იყო ანტიკურ ბერძნულ მედიცინაშიც. ცრურწმენა და მაგია არსებობდა, მაგრამ ბერძენმა ექიმებმა პირველებმა განაცხადეს, რომ მიხვდნენ, რატომ ავადდებიან ადამიანები. ბერძნულ კულტურაში მედიცინის პოპულარობის ერთ-ერთი მიზეზი იყო მისი კავშირი ფილოსოფიასთან: ფილოსოფიის წყალობით მედიცინამ „მიადწია საკუთარი მიზნისა და მეთოდების მკაფიო გაგებას და შეიმუშავა ცოდნის საკუთარი კონკრეტული კონცეფციის კლასიკური გამოხატულება (Werner 1986: 4).

ფილოსოფიასა და მედიცინას შორის პირველი კავშირი, ალბათ, პითაგორასა და მის მიმდევრებთან გაჩნდა. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ გვაკლია ინფორმაცია ზოგადად პითაგორას საზოგადოების შესახებ, მაინც ვიცით, რომ მისი ერთგულება *mens sana in corpore sano*-ს (ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღი სულია) იდეალებისადმი, მიანიშნებს გარკვეულ ყურადღებას მისი წევრების დიეტასა და რეჟიმზე და ზოგადად, მედიცინაზე (Miller 2019: 310).

ძველბერძნულ მედიცინას ორი მიზანი ჰქონდა: დაავადებების განკურნება და ჯანმრთელობის შენარჩუნება. პირველი, ძირითადად, ეხებოდა მიზეზებისა და შედეგების ცოდნას და სხეულის ჰომეოსტაზის აღდგენის ყველაზე შესაფერის საშუალებებს; მეორე, არსებითად, ეხებოდა ადამიანების განათლებას - ჩვენ გვჭირდება კარგი ჩვევები კარგი ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად. საკუთარ თავზე ზრუნვა (*epimeleia heautou*) არის ჯანმრთელობისთვის აუცილებელი პირობა (*conditio sine qua non*). ასეთი ზრუნვა შეიძლება იყოს ორიენტირებული შიგნით ან გარეთ: პირველ შემთხვევაში ის მიმართულია გონების სიმშვიდის მიღწევაზე (*ataraxia*) ცოდნისა და სიბრძნის გაზრდით; მეორეში - ფიზიკური ტანჯვის თავიდან ასაცილებლად პირველადი საჭიროებების დაკმაყოფილებით, როგორცაა საცხოვრებელი პირობები, საკვები, ტანსაცმელი და დაავადებების განკურნება.

ამ პერსპექტივიდან, ავადმყოფობა აღიქმება, როგორც ჯანმრთელობის ნაკლებობა (ფიზიკური ტანჯვა) და საკუთარი თავის მოვლის ნაკლებობა (შინაგანი სიმშვიდის არარსებობა). აჟიოტაჟის, რომელიც აფერხებს შინაგან სიმშვიდეს, გამოწვეულია შიშით, რაც, თავის მხრივ, გამოწვეულია მცდარი მოსაზრებებითა და ცრურწმენით, მაგალითად, როგორცაა: „სიცოცხლე სიმდიდრეა, სიკვდილი კი - სიღარიბე“. ეს ცრუ მეტაფორები ხალხს მოუწოდებს, ეძებოს სიმდიდრე და ეშინოდეს მისი დაკარგვის. პროპორცია, სიმეტრია და ბალანსი კარგი ჯანმრთელობის ნიშნებია,

6. ჩიხლაძე

ხოლო დისპროპორცია, ასიმეტრია და უთანასწორობა მიუთითებს ცუდ ჯანმრთელობაზე. ამ მიზეზით, ძველ ბერძნებს შეეძლოთ წაეკითხათ დელფოსში, აპოლონის ტაძრის ქვაზე გამოკვეთილი მცნებები: „იცოდე შენი თავი“ და „არაფერი ზედმეტი“, რომლებიც ყველამ უნდა დაიცვას, თუ სურს ჯანსაღი და გაწონასწორებული ცხოვრება გადაჭარბებების, ან დეფიციტების გარეშე.

კავშირი, რომელიც აერთიანებს მედიცინასა და ეთიკას კონცეპტ მეტრონის (metron) ცნებასთან, სრულიად ნათელია: ნებისმიერი ადამიანი, რომელიც მოქმედებს გადაჭარბებით, არღვევს საკუთარ საზღვრებს, ვერ იცავს ზომიერებას, არღვევს კოსმოსის და სოციალურ წესრიგს (hybris), რაც, თავის მხრივ, გამოიწვევს კატასტროფულ შედეგებს. მედიცინაში ეს ეხება იმ პაციენტს, რომელიც არ ემორჩილება ზომიერების, თავის მოვლის, გონებისა და სხეულის ჰარმონიულ ბალანსზე დაფუძნებული დიეტის პრინციპებს (Galen. 2012: 557). ბოროტად იყენებს სასმელს და ჭარბ ჭამას. ეთიკაში ეს არის ის შემთხვევა, როცა ადამიანი მოქმედებს ჰიბრისის მიხედვით: უარყოფს კარგი ცხოვრების ფუნდამენტურ პრინციპებს (eudaimonia) და, შესაბამისად, ცხოვრობს საკუთარი მიდრეკილებების ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე.

ისონომიის მეტაფორა. ისონომიის მეტაფორა პირველად გამოჩნდა კლისთენესის ათენურ რეფორმებში ძვ.წ. 508 წელს (Manicas 1982: 600-612). ისონომიის პოლიტიკური მნიშვნელობა ცნობილია არისტოტელესა და ჰეროდოტეს ტესტიმონიების წყალობით (Jacques 1998: 68). კლისთენესმა მნიშვნელოვნად შეცვალა პოლისის პოლიტიკური ორგანიზაცია და წარმოადგინა ისონომიის (თანასწორულებიანობის) კონცეფციაზე დაფუძნებული დემოკრატია, რაც, ჰეროდოტეს მიხედვით, ნიშნავს მასების მმართველობას ყველაზე პოზიტიურად, დემოკრატიული კონსტიტუციისათვის დამახასიათებელი საშუალებებით: არჩევნებზე წილისყრით, საჯარო მოხელეთა აუდიტით, ასამბლეის უფლებამოსილების განხილვით საჯარო პოლიტიკის ყველა საკითხის გადასაწყვეტად (Sealey 1973: 286-289).

სილის აზრით, პოლიტიკური თვალსაზრისით, ისონომია იყო დაკავშირებული დემოკრატიასთან და ეწინააღმდეგებოდა მონარქიასა და ტირანიას, რადგან ის ნიშნავდა თანასწორობას სამართლიანობაში: სიტყვა ისონომია შედგება შემდეგი ნაწილებისგან: σις (თანაბარი) და νομία (კანონი), რაც ნიშნავს „თანასწორობას კანონის წინაშე“, ხოლო მონარქია შედგება ნაწილებისგან: μονο (მარტო) და αρχία (მართვეა), რაც ნიშნავს „ერთის მმართველობას“. სიტყვები ისონომია და მონარქია გამოიყენა ალკმეონმა ადამიანის სხეულის კარგი და ცუდი ბიოლოგიური და ფიზიოლოგიური მდგომარეობების წარმოსაჩენად. უფრო კონკრეტულად,

მან გამოიყენა ისონომიის მეტაფორა წონასწორობისა და ჯანსაღი სხეულის მდგომარეობის, მაგალითად, ჰომეოსტასის აღსანიშნავად.

ალკმეონის თანახმად, სხეულში არსებობს განუსაზღვრელი რაოდენობის აქტიური პრინციპები, ან თვისებები, დინამიები (dynamis). კარგი, ან ნორმალური ჯანმრთელობის დროს, ისინი ქმნიან ერთგვაროვან და ჰარმონიულ (ისონომიურ) ნაერთს, რომელსაც კრასისი (krasis) ეწოდება. დაავადება ვრცელდება ისეთი წონასწორობის დაკარგვის გამო, როგორცაა ერთი პრინციპის პათოლოგიური უზენაესობის (monarchia) გავლენა სხვებზე, რაც შეიძლება გამოწვეული იყოს როგორც შიდა, ასევე, გარეგანი ფაქტორებით. სილის მიხედვით, როდესაც ერთი განწყობა მართავს ყველა დანარჩენს, ეს იწვევს ავადმყოფობას როგორც სოციალურ სხეულში, ასევე, ბიოლოგიურში. მაშასადამე, ალკმეონის ისონომია, როგორც სხეულის, ისე ქალაქის შესახებ, ეხება თანხმობის პროდუქტიულ გამოთვლებს, როგორც „ნაკლებთან“ და „მეტთან“ დაკავშირებული უსამართლობის თავიდან აცილების საშუალებას.

ამ კავშირებიდან გამომდინარე, პროპორცია მეტაფორულად განსაზღვრავს, რომ ჯანმრთელობა შეესაბამება დემოკრატიას და ავადმყოფობა - მონარქიას. როგორც სხეულში ჯანმრთელობა ნიშნავს კარგ ბალანსს ორგანოებს შორის, ასევე, პოლიტიკაში კარგი ჯანმრთელობა, ანუ დემოკრატია არსებობს, როდესაც ყველა სოციალური ნაწილი თანასწორუფლებიანია.

თაყვანისცემის მეტაფორა. თაყვანისცემის მეტაფორა წარმოადგენს ერთ-ერთ ყველაზე საშიშ საფრთხეს ინდივიდისა და საზოგადოების ჯანმრთელობისთვის. პლატონის აზრით, თაყვანისცემა იწვევს როგორც კორუფციას პოლიტიკაში, ასევე, ავადმყოფობას სხეულში. პლატონი თავის ყველა თხზულებაში მოიხსენიებს მედიცინას (Sealey 1973: 18) და, შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ ხელოვნებებს შორის (technai), რომლებიც სოკრატესა და პლატონის აზროვნების ნიმუშს წარმოადგენდნენ, მედიცინას მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა.

პლატონმა თავის „სახელმწიფოზე“ მუშაობა დაიწყო იმ საზოგადოებაზე დაკვირვებით, რომელიც, მისი აზრით, იყო ავადმყოფური პოლისი, სადაც მორალური დეგრადაცია არანაირ კონტროლს აღარ ექვემდებარებოდა. VII წიგნში (544c), პლატონი ავითარებს მოსაზრებას, რომ ქალაქი ავად არის, რაც აიძულებს ფილოსოფოსს, გამოიკვლიოს სიმპტომები და გაიგოს ასეთი დაავადების მიზეზები, მოძებნოს სამკურნალო საშუალება მისი ჯანმრთელობის აღსადგენად. ეს გულისხმობს ისეთი სოციალური მოდელის მიღებას, რომელიც ფლობს ანტისხეულებს, რომლებსაც შეუძლიათ წინააღმდეგობა გაუწიონ სტასისის ვირუსს (στάσις) - მუდმივ კონფლიქტს სხვადასხვა სოციალურ ნაწილებს შორის. ასეთი მდგომარეობა

6. ჩიხლაძე

გამოწვეულია დემოკრატიული რეჟიმით, რომელიც, პლატონის აზრით, თავის არსში გულისხმობს „დემაგოგიური გადაგვარების“ საფრთხეს, რაც ემთხვევა სახელმწიფოების მიზანს - მასის ირაციონალური ძალებისადმი დამორჩილებას და, შესაბამისად, რადიკალურად ეწინააღმდეგება ცოდნის საფუძველზე სიკეთისაკენ, როგორც ინდივიდუალური, ისე კოლექტიური სწრაფვის პლატონურ პრინციპს.

ჩვენთვის საინტერესო თემასთან დაკავშირებული ყველაზე მნიშვნელოვანი ცნობები მიეკუთვნება პლატონის შემოქმედების პირველ პერიოდს, ეგრეთ წოდებულ ადრეულ დიალოგებს, როგორცაა *Charmides*, *Crito*, *Gorgias*, და *Laches*. პირველ მათგანში პლატონი განასხვავებს შარლატანებს ექიმებისაგან იმით, რომ, მისი აზრით, ერთადერთი ვისაც, შეიძლება „ჯანმრთელობის დარაჯი“ ეწოდოს (165c), არის ჰიპოკრატე. „გორგიასში“ პლატონი აპროტესტებს გორგიასისეულ რიტორიკის მედიცინაზე უზენაესობას. გორგიასი ამბობს: ბევრჯერ მივედი ჩემს ძმასთან, ან სხვა ექიმთან ერთად ერთ-ერთი პაციენტის მოსანახულებლად და ვნახე, რომ მას არ სურდა წამლის მიღება, ან ქირურგის დანა; და როდესაც ექიმმა ვერ შეძლო მისი დარწმუნება, მე მივაღწიე წარმატებას სწორედ რიტორიკით და არა რომელიმე სხვა ხელოვნებით (456b).

ეს ნიშნავს, რომ პაციენტების დასარწმუნებლად, თუ რა უნდა გააკეთონ უკეთ ყოფნისთვის, ორატორის მჭევრმეტყველება უფრო ეფექტურია, თუმცა, მას, ექიმთან შედარებით, არ გააჩნია სამედიცინო ცოდნა.

სოკრატე, პირიქით, ადასტურებს, რომ რიტორიკა, როგორც მედიცინაში, ასევე პოლიტიკაში, არ არის მეცნიერება, არამედ იგი მხოლოდ სიამოვნების მიღების საშუალებაა თაყვანისცემის გზით. სოკრატესთვის პოლიტიკა სულის ხელოვნებაა, ხოლო მედიცინა და ტანვარჯიში - სხეულის ხელოვნება: პოლიტიკის ქვეშ მე ვგულისხმობ კანონმდებლობას ტანვარჯიშის ადგილზე და სამართლიანობას - მედიცინის შესატყვისად“ (464b), მაგრამ თაყვანისცემა, ე.ი. სპეკულაცია რომელიც თავის თავს თითოეულ ამ მიმართულებაში მოიაზრებს, თითქოს სწორედ ის არის, რომელშიც მან შეაღწია და არ აინტერესებს, რა არის საუკეთესო, მაგრამ აჩერებს ის, რაც ამ მომენტისთვის ყველაზე სასიამოვნოა, როგორც სისულელის სატყუარა - უმაღლესი ღირებულება.

კულინარია იღებს მკურნალის ფორმას და პრეტენზია აქვს, რომ იცის, რომელი საკვებია საუკეთესო ორგანიზმისთვის“ (464 c-d). მაშასადამე, თაყვანისცემა, რომელიც ანგრევს ცოდნას და იწვევს დისბალანსს, სოციალურ და ფიზიკურ დაავადებებს, არის კულინარია მედიცინაში და რიტორიკა პოლიტიკაში (Vlastos 2017: 45).

წინამდებარე სტატია არის მხოლოდ მოკლე მიმოხილვა ეთიკაში

სამედიცინო მეტაფორების ფართო გამოყენების შესახებ. როგორც ვნახეთ, ადამიანები, ხშირად, სწორედ სამედიცინო მეტაფორების გამოყენებით წარმოიდგენდნენ, როგორი უნდა ყოფილიყო კარგი საზოგადოება. ეს აშკარად მიანიშნებს მედიცინისა და ეთიკის ურთიერთკავშირზე, რაც აუცილებლად უნდა გახდეს საინტერესო საკითხი მომავალი კვლევებისათვის.

ლიტერატურა

- Galen. 2012. Transl. Neil Allies. Leiden, Boston.
- Jacques, Jouanna. 1998 . “The Birth of Western Medical Art.” *Western Medical Thought from Antiquity to the Middle Ages*. Ed. Mirko D. Grmek. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Werner, Jaeger. 1986. *Paideia: the Ideals of Greek Culture*. Transl. Gilbert Highet. Vol. 3. Oxford, Oxford University Press.
- Jojin, Karatani. 2017. *Isonomia and the Origins of Philosophy*. Transl. Joseph Murphy. Durham, Duke University Press.
- Longrigg, James. 1993. “Philosophy and Medicine: Some Early Interactions.” *Harvard Studies in Classical Philology*. 67, 1993.
- Manicas, Peter T. 1982. “War, Stasis, and Greek Political Thought.” *Comparative Studies in Society and History* 24.4, 1982.
- Miller, Harold W. 2019. “Philosophy and Medicine in Ancient Greece.” *The Classical Journal* 44.5, 2019;
- Sealey, Raphael. 1973. “The Origin of ‘Demokratia’.” *California Studies in Classical Antiquity* 6, 1973;
- Vlastos, Gregory. 2017. “Isonomia.” *The American Journal of Philology*. 74.4, 2017;
- ინტერნეტრესურსი: [http://www.etymonline.com/index.php?term=isonomia&allowed_in_frame=.](http://www.etymonline.com/index.php?term=isonomia&allowed_in_frame=)

Ancient Greece: Medical Metaphors in Ethics

Nino Chikhladze

Akaki Tsereteli State university
Kutaisi, Georgia
nino.chikhladze@atsu.edu.ge

This short article is just one preview of the vast use of medical metaphors in ethics. Human beings have often imagined and established what a good society should be like by borrowing medical metaphors, and to achieve this purpose they have often used medical metaphors to create representations capable of providing models, like utopias, which society should eventually match.

Keywords: Antiquity, philosophers, doctors, metaphors.

One of the reasons why medicine in Greek culture grew popular was its connection to philosophy: thanks to philosophy, medicine reached a clear understanding of its own purpose and methods, and worked out the classical expression of its own particular conception of knowledge.

Greek medicine had two aims: curing diseases and preserving health. While the former principally concerned knowledge of causes and effects, and the most appropriate remedies to restore bodily homeostasis, the latter essentially concerned people's education – since we need good habits to preserve sound health. “Caring for oneself” (*epimeleia heautou*) is the *conditio sine qua non* for being healthy. Such caring can be oriented inwards or outwards: in the former case, it is aimed at the attainment of peace of mind (*ataraxia*) by increasing knowledge and wisdom; in the latter, it is designed to avoid physical suffering by satisfying primary needs such as accommodation, food, and clothing and by curing diseases. From this perspective, illness is conceived as a privation of health (physical suffering) and a lack of self-care (absence of inner peace). The state of agitation that impedes inner peace is caused by fear, which is in turn triggered by false opinions and beliefs, such for example the proportion “so life is richness as death is poverty”. These false metaphors urge people to seek wealth and to fear the loss of it.

Proportion, symmetry and balance are markers of good health, while disproportion, asymmetry, disequilibrium, and inequality denote a state of poor health. For this reason, ancient Greeks could read, carved in the stone of Apollo's temple in Delphi. The connection that stitches medicine and ethics together about the concept of *metron* is clear: any person who acts by exceeding commits *hybris* which will, in turn, unleash catastrophic outcomes. In medicine, this is the case

of the patient who disobeys the principles of a diet based on moderation, self-care, and the harmonious balance of mind and body, abuses drinking and overeat. In ethics, this is the case of that who acts by following *hybris* with disregard for the fundamental principles of the good life or *eudaimonia*, and consequently lives by indulging in one's own inclinations without restraint.

The metaphor of isonomy. The metaphor of isonomy first appeared in the Athenian reforms of Clisthenes in 508 BC. Clisthenes significantly modified the political organization of the polis and inaugurated the democratic period based on the concept of isonomy, which, according to Herodotus, means government of the masses "in the most positive way by the characteristic devices of the democratic constitution: election by lot, the audit of public officials, the power of the assembly to discuss and decide all questions of public policy."

According to Alcmaeon, a great deal of indefinite active principles or qualities exist in the body. In a state of good health or normality, they form a homogeneous and harmonious (*isonomia*) compound called *krasis*. The disease spreads because of the loss of such equilibrium as the effect of the pathological supremacy (*monarchia*) of one single principle upon the others, which could be caused by internal as well as external factors.

The proportion deriving from these connections metaphorically determines that health corresponds to democracy and that illness corresponds to monarchy. Like in the body, where health means a good balance among the organs, in politics good health or democracy exists when all social parts coexist in equilibrium.

The metaphor of adulation. The metaphor of adulation represents one of the most dangerous threats to the health of the individual and society. According to Plato, adulation produces both corruption in politics and illness in the body. Plato refers to medicine in all his writings and one can therefore say that "among the arts (*technai*) that served as models for the thought of Socrates and Plato, medicine occupied a considerable position." Plato wrote the *Republic* by starting with the observation of his society, which was a sick *polis* where moral degradation was spiralling out of control. In book VII 544c, Plato starts with the premise that the city is sick, which urges the philosopher to investigate the symptoms and understand the causes of such a disease, as well as to find the cure to restore its health.

The most important references related to the topic of this article belong to the first period of Plato's production, the so-called early dialogues such as *Charmides*, *Crito*, *Gorgias*, and *Laches*. In *Charmides*, Plato distinguishes charlatans from doctors by stating that the only medicine worth being called the science of health (165c) is that of Hippocrates. In *Gorgias*, Plato challenges through Socrates Gorgias's claim for the supremacy of rhetoric over medicine. Gorgias states that

“many and many a time has I gone with my brother or other doctors to visit one of their patients, and found him unwilling either to take medicine or submit to the surgeon’s knife or cautery; and when the doctor failed to persuade him I succeeded, by no other art than that of rhetoric” (456b). This means that to convince patients about what they ought to do to get better the orator is more effective – although he lacks medical knowledge – than the doctor. Socrates, conversely, affirms that rhetoric, in medicine as well as in politics, is not a science but only a way of producing pleasure through adulation. To Socrates, politics is the art of the soul while medicine and gymnastic are the arts of the body. Therefore, the adulation that corrupts knowledge and produces imbalance and social and physical maladies, is cookery in medicine and rhetoric in politics.

This short article is just one preview of the vast use of medical metaphors in ethics. Human beings have often imagined and established what a good society should be like by borrowing medical metaphors, and to achieve this purpose they have often used medical metaphors to create representations capable of providing models, like utopias, which society should match.